

Konformacija trupova pilića **

ZLATICA PAVLOVSKI^{1*}, M. LUKIĆ¹, R. CMILJANIĆ¹, ZDENKA ŠKRBIĆ¹

¹ Institut za stočarstvo, Beograd-Zemun

*Corresponding author: zlaticapav@yahoo.com

** Original scientific paper – Originalni naučni rad

Rad je iz Projekta TR 6885 B, finansiran sredstvima Ministarstva nauke i zaštite životne sredine.

U radu je prikazan primer merenja konformacije trupova pilića, metodikom koja se primenjuje u Institutu za stočarstvo, Beograd-Zemun, kao i rezultati naših relativno starijih i novijih uporednih ispitivanja različitih genotipova pilića za tov. U cilju utvrđivanja određenog genetskog napretka hibrida koji su se u ispitivanom periodu koristili u brojerskoj proizvodnji, izneti su rezultati uporednog ispitivanja različitih provenijenci iz testova obavljenih u 1983., 1993. i 2004. godini.

Ispitivanja konformacije pilića (sa manjim brojem tipičnih pilića svakog pola i provenijence) u testovima brojlera 1981., 1993. i 2004. godine, koja su obavljena u Institutu za stočarstvo, Beograd-Zemun, pokazala su da između provenijenci koje su se koristile u ispitivanim periodima u brojerskoj proizvodnji u našoj zemlji, nema praktično značajnih razlika u konformaciji.

Ako se porede rezultati ispitivanja dobijenih u periodu od 20 godina (od 1983. do 2004.), možemo zaključiti da su genetsko-seleksijska istraživanja dala značajan doprinos povećanju telesne mase pilića i udelu grudi, pa samim tim i većem grudnom uglu.

Ključne reči: brojleri; genotipovi; konformacija

Uvod i pregled literature

Jedna od bitnih osobina koju moraju posedovati pilići namenjeni brojerskom tovu jeste i poželjan telesni tip ili sklop, odnosno konformacija. Od konformacije zavisi u prvom redu opšti izgled i utisak o mesnatosti

pilića, pa sa tim u vezi i mogućnost njihovog lakšeg ili težeg plasmana, što se u krajnjoj liniji odražava i na postizanje određene kvalitetne klase i odgovarajuće cene. Pored ovog momenta, koji je uglavnom subjektivne prirode (jer se zasniva na atraktivnosti trupa u odnosu na kupce, a to zavisi od nedovoljno definisanih estetskih kriterijuma), konformacija tela pilića može biti i u direktnoj vezi sa količinom i rasporedom telesne muskulature, tj. sa klaničnom vrednošću i mesnatošću. To joj daje znatno realniju i određeniju vrednost jer proizvodnja mesa, naročito na grudima, batcima i karabatcima, i jeste glavni cilj brojlerske proizvodnje.

Termin „konformacija“ američkog je porekla (conformation) i danas se u mnogim zemljama koristi da označi telesni oblik kao rezultat prvenstveno skeletnog sklopa ili građe. U širem smislu, ako se pod njom podrazumeva telesna forma uopšte, ona obuhvata i mesnatost (npr., na konformaciju grudi u znatnoj meri utiče količina i raspored grudne muskulature), a u znatnoj meri i količina i raspored masnog, naročito potkožnog tkiva (*Pavlovski i Mašić, 1983*).

Pregled relativno starije literature o konformaciji pilića kod nas dao je *Mašić (1971)*, a one najnovije *Hopić (1999)*. *Pavlovski i Mašić (1983)* su obradom trogodišnjih rezultata konformacije trupova brojlerskih pilića različitih genotipova ustanovili da su mere konformacije varirale između genotipova. Na apsolutne vrednosti mera konformacije je značajno uticala telesna masa. Autori su koristili indeks telesna masa/mera konformacije (g/mm) u cilju tačnog određivanja konformacije trupa. *Hopić i sar. (1993)* su ustanovili da su genotipovi Arbor Acres, Hybro i Ross imali sličnu konformaciju. *Lukić (2001)* je ispitivao uticaj fitaze u ishrani brojlera na proizvodne rezultate i zdravstveno stanje. Mere konformacije ukazuju da su svi brojleri, bez obzira na sadržaj iskoristivog fosfora i fitaze u smešama, imali gotovo jednak kvalitet trupa.

Hopić i sar. (1996) su utvrdili da kokice i petlići genotipova Hybro, Ross Vedette i Arbor Acres imaju značajne razlike u dužini piska i grudnom uglu, dok kod petlića razlike nisu ustanovljene. Dužina piska bila je pod uticajem genotipa. Ispitivanjem konformacije trupova pilića genotipa Arbor Acres, Hybro, Isa 30 i Redbro, *Vračar i sar. (1996)* su zaključili da najveće apsolutno i relativno izražene mere konformacije su dobijene kod pilića Arbor Acres, dok je genotip Redbro imao najduže piskove. *Bhardway i Mohapatra (1996)* su ispitujući uticaj gustine naseljenosti na konformaciju kokica i petlića pet genotipova, zaključili da su mere konformacije bile pod uticajem pola i genotipa. *Migineishvili (1996)* je utvrdio na trupovima pilića White Cornosh rase značajno duže kobilice kod petlića, dok se kod dubine grudi razlika između polova nije ispoljila.

U radu će se prikazati primer merenja konformacije metodikom koja se primenjuje u Institutu za stočarstvo, Beograd-Zemun, kao i rezultati naših relativno starijih i novijih istraživanja. U cilju utvrđivanja određenog genetskog napretka hibrida koji su se u ispitivanom periodu koristili u brojerskoj proizvodnji izneće se rezultati uporednog ispitivanja različitih provenijenci obavljenih u 1983., 1993. i 2004. godini.

Određivanje konformacije

Određivanje konformacije na živim pilićima (posebno značajno u odgajivačko-selekcijском radu) i na trupovima (najznačajnije za ocenjivanje kvaliteta u istraživanjima ili komercijalnoj proizvodnji) obavlja na dva osnovna načina:

- vizuelnim ocenjivanjem (subjektivna metoda);
- merenjem različitih telesnih dimenzija (objektivna metoda).

Vizuelno ocenjivanje koristi se isključivo u radu sa velikim brojem živih pilića i trupova, kako za selekcijske, tako i za komercijalne svrhe. Kao i svaka subjektivna metoda, vizuelno ocenjivanje podložno je znatnim subjektivnim uticajima, jer se zasniva na kriterijima koji su opisni, a njegova preciznost nije velika, jer je broj mogućih kvalitetnih klasa po pravilu ograničen (obično 3-5). Ipak, uz uslov da ga obavlja dobro obučen i iskusan ocenjivač, na osnovu pravilno definisanih kriterijuma, ono može biti sasvim efikasno, pa čak upotrebljivo i u istraživačkom radu u kojem je konformacija osobina od drugostepenog značaja.

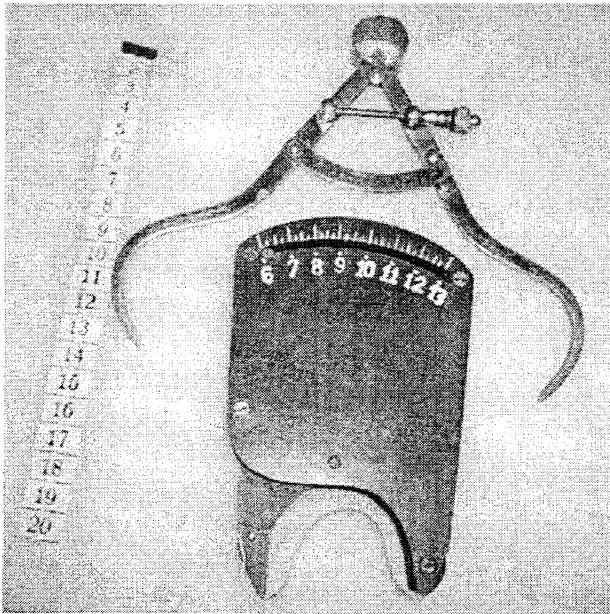
Merenje različitih telesnih dimenzija odgovarajućim priborom, instrumentima ili uređajima, koristi se u radu sa malim brojem pilića ili trupova, najčešće u selekciji čistih linija kokoši ili u istraživačkom radu. Kao i svaka objektivna metoda, daje rezultate koji se iskazuju određenom brojčanom merom, subjektivni uticaji su veoma ograničeni, preciznost je znatno veća nego kod vizuelnog ocenjivanja. Nedostatak ove metode je sporost i visoka cena. Zato se koristi isključivo u istraživačkom radu i u selekciji čistih linija kokoši tj. tamo gde je konformacija osobina od prvostepenog značaja.

Mora se, nažalost, istaći da i pored mnogobrojnih ispitivanja konformacije brojlera u svetu i kod nas tokom poslednjih nekoliko decenija, još uvek se nije došlo do neke metodike koja bi se mogla smatrati standardnom. Korišćenje različitih mera, uzetih na različite načine i često sasvim različitim instrumentima, u velikoj meri otežava međusobna upoređivanja dobijenih rezultata o konformaciji pilića

Kao ilustrativni primer merenja konformacije, ovde ćemo izneti metodiku koja se poslednjih godina koristi u istraživačkom i selekcijskom radu u Institutu za stočarstvo, Beograd- Zemun.

Kao opšta mera telesne veličine, koja je u direktnoj vezi sa ostalim telesnim dimenzijama, meri se telesna masa pileta, uslovno označena kao „živa masa“. Meri se najčešće nakon gladovanja u trajanju od 8-12 sati pre klanja.

Telesne dimenzije mere se na živim pilićima ili na trupovima priborom prikazanim na slici 1.

Slika 1. Pribor za određivanje mera konformacije

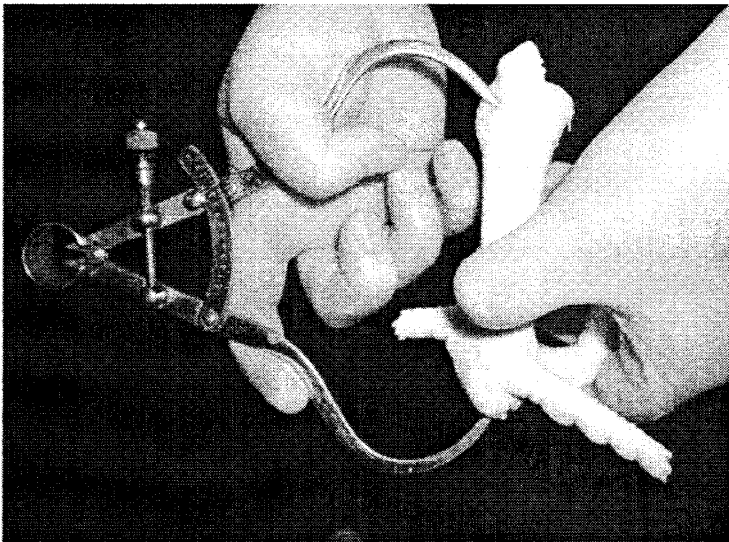
Figure 1. Equipment necessary for determination of conformation measures

Grudni ugao kao najznačajnija mera konformacije i indikator razvijenosti miškulature grudni i njihove zaobljenosti, meri se u stepenima uglomerom ZP-3 (Mašić i sar.,1980) na 1-1,5 cm kaudalno od kranijalnog vrha kobilice grudne kosti upravo na leđnu liniju, kao srednja vrednost nekoliko uzastopnih merenja (slika 2.).

Dužina piska (metatarzusa), kao indikator dužine cevastih kostiju, meri se u mm malim šestarom između najistaknutijeg distalnog dela površine stopala i planetarne površine tibio-metatarzalnog zgloba neposredno iznad izdanka sikirastog oblika na metatarzusu desne noge (slika 3.).

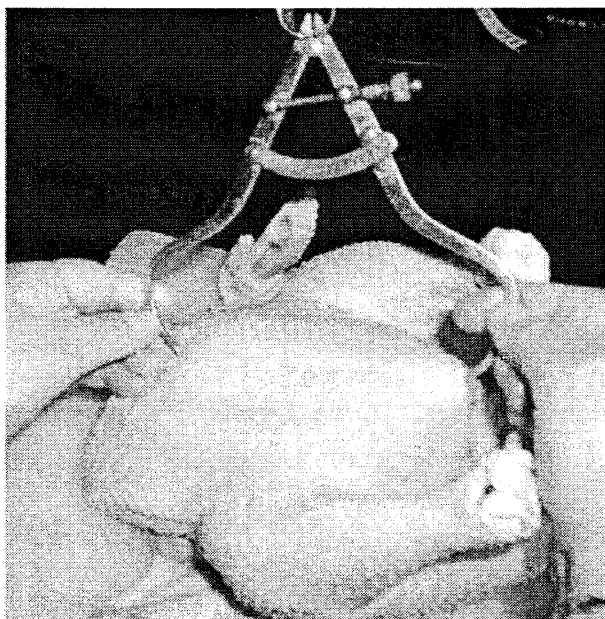
Slika 2. Merenje grudnog ugla
Figure 2. Measuring of breast angle

Slika 3. Merenje dužine piska
Figure 3. Measuring of the shank length

Dužina kobilice, kao jedan od indikatora razvijenosti grudi, meri se u mm malim šestarom između krajnjih tačaka kobilice grudne kosti- crista sterni (slika 4.).

Dubina grudi, kao značajan indikator zaobljenosti grudi i trupa uopšte, meri se zakode u mm malim šestarom između kranijalnog dela kobilice i dorzalne površine iznad prvih leđnih pršljenova (slika 5.).

Slika 4. Merenje dužine kobilice
Figure 4. Measuring of the keel length

